ROCZNIKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA MATEMATYCZNEGO
Seria II: WIADOMOŚCI MATEMATYCZNE VII (1963)

wmptm 1897

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Recenzje

Ryszard Krasnodębski, *Proste nomogramy*, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1960, str. 144.

Książka składa się z dziewięciu rozdziałów. W rozdziale I omawiane są skale funkcyjne pojedyncze i podwójne oraz bardziej szczegółowo — skala logarytmiczna. W rozdziale II wykorzystano wiadomości o skalach funkcyjnych do budowy nomogramów złożonych z trzech skal na trzech prostych równoległych. W rozdziale III podane są sposoby wyznaczania nomogramów równań postaci $f_3(w) = f_1(u) \cdot f_2(v)$.

Nomogramy rozpatrywane w rozdziale II i III zbudowane są ze skal prostoliniowych; w rozdziale IV wprowadzono skale krzywoliniowe i nomogram wzorów postaci $f_4(w) = f_1(u) + f_2(v) \cdot f_3(w)$. Metodę budowy takich nomogramów zastosowano w tekście do bardzo często spotykanego w praktyce wzoru postaci trójmianu kwadratowego (ze zmiennymi współczynnikami).

Rozdział V omawia nomogramy z polem binarnym, a rozdział VI nomogramy wzorów, w których występują cztery zmienne, przy czym autor ogranicza się do przypadków, gdy przez proste podstawienie można związek między czterema zmiennymi rozbić na dwa związki, z których każdy zawiera trzy zmienne i jest takiej postaci jak w rozdziale II i III.

Rozdział VII zawiera pewne uzupełnienia poprzednich rozdziałów, a VIII — zastosowanie do równań stopnia drugiego i trzeciego. Ostatni, IX rozdział, stanowi jakby wstęp do obszerniejszego kursu nomografii, gdyż omawia przekształcenia rzutowe płaszczyzny i sprawę wykorzystania ich do nadania nomogramom najlepszej postaci z punktu widzenia dokładności odczytu.

Książka ma charakter elementarny — do zrozumienia tekstu wystarczy kurs szkoły średniej — ale cel jaki autor osiągnął wybiega daleko. Według zgodnej opinii osób korzystających z nomografii, około 2/3 wzorów spotykanych w praktyce inżynierów, geologów, chemików, fizyków i ekonomistów omówił autor w swojej książce, przy czym uczynił to w sposób tak prosty i łatwy, że czytelnik nie będzie miał absolutnie żadnych trudności w korzystaniu z niej. Warto jeszcze dodać, że książeczka ta przyczyniła się m. in. do ustalenia terminologii polskiej w dziedzinie nomografii.

Edward Otto

Stanisław Polański, *Rozwinięcia powierzchni*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1961, str. 192+116.

Praca zawiera wykład metod konstrukcyjnych kreślenia rzutów i rozwinięć linii przenikania walców i stożków obrotowych. Autor wziął sobie za zadanie dokładną dyskusję tych przypadków, które często zdarzają się w praktyce inżynierskiej. Są to takie położenia, w których przecinające się powierzchnie posiadają styczność w dwóch punktach; ponieważ mowa tylko o walcach i stożkach obrotowych, idzie